

Prokon Wind Energy Finland Oy
Stora Långgatan 34 b, 65100 Vasa

Rautajalka vindkraftsprojekt, Karleby och Toholampi

Motiverad slutsats

Den motiverade slutsatsen är kontaktmyndighetens motiverade slutledning om projektets betydande miljökonsekvenser. Slutsatsen grundar sig på bedömningsbeskrivningen, åsikterna och utlåtandena om den samt kontaktmyndighetens egen granskning. Den motiverade slutsatsen grundar sig på lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017, senare MKB-lagen) 23 §.

Kontaktmyndigheten för förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB-förfarandet) har tills 31.12.2025 varit NTM-centralen i Södra Österbotten och från och med 1.1.2026 Tillstånds- och tillsynsverket.

1 Uppgifter om projektet

1.1 Basuppgifter om projektet

Rautajalka vindkraftsprojekt, Karleby och Toholampi

Prokon Wind Energy Finland Oy är projektansvarig i MKB-förfarandet för Rautajalka vindkraftsprojekt. Ecobio Oy har fungerat som den projektansvariges konsult i förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

1.2 Beskrivning av projektet och projektalternativen

Prokon Wind Energy Finland Oy planerar att bygga 20–30 vindkraftverk i Karleby stads område i Mellersta Österbotten. Vindkraftverkens totala höjd är högst 300 meter, enhetseffekten högst 10 MW och den totala effekten högst 300 MW. Hela projektets elproduktion uppskattas till cirka 750 gigawattimmar (GWh) per år.

Projektområdet som är 3637 hektar ligger 1,5 kilometer från Ullava by mot sydväst och gränsar till kommungränserna för Kaustby och Kronoby. Avståndet från projektområdet till Karleby centrum är cirka 30 kilometer. Projektområdet är huvudsakligen i skogsbruksanvändning. Som en del av projektet planeras en 15,7 kilometer lång kraftledningsrutt, som kopplar projektet till stamnätet. Den planerade elöverföringsrutten som verkställs som en luftledning för 400 kV ligger i området av Karleby stad och Toholampi kommun.

Ändringar av projektplanen efter programskedet

Projektets alternativ har ändrats efter programskedet på basis av observationerna som har gjorts i naturutredningarna. I bedömningsprogrammet för projektet planerades att högst 40

kraftverk byggs i projektområdet. I beskrivningsskedet har antalet kraftverk minskat och även placeringen av kraftverken har ändrats i syfte att minska konsekvenserna för naturen. De tekniska uppgifterna för kraftverken och elöverföringen motsvarar planerna i programskedet.

Projektalternativ som bedömts i bedömningsbeskrivningen

ALT0: Projektet genomförs inte.

ALT1: I projektområdet byggs högst 30 nya 10 MW:s vindkraftverk. De planerade vindkraftverkens totala svephöjd är högst 300 meter.

ALT2: I projektområdet byggs högst 20 nya 10 MW:s vindkraftverk. De planerade vindkraftverkens totala svephöjd är högst 300 meter.

I projektet granskas en elöverföringsrutt. Enligt planerna byggs elöverföringen som en 15,7 km lång luftledning för 400 kV, som kopplas till Fingrids nya kraftledning Jylkkä–Alajärvi vid elstationen som färdigställs i Toholampi.

I projektet görs samtidigt, men som ett skilt MKB-förfarande, en delgeneralplan för vindkraft i projektområdet. Avsikten är att MKB-förfarandet och planförslaget ska bli färdiga under år 2026. Avsikten är att godkänna planen år 2027. Planeringen av projektet framskrider via den tekniska planeringen och anskaffningen av bygglov för projektet under åren 2027–2028. Enligt planerna ska byggandet inledas år 2029 och den kommersiella användningen börjar år 2030.

Noggrannare beskrivning av projektet och projektalternativen presenteras i bedömningsbeskrivningen.

2 Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

2.1 Anhängiggörande av bedömningsbeskrivningen

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (nedan bedömningsförfarandet) har blivit anhängigt när den projektansvarige Prokon Wind Energy Finland Oy har skickat ett program för miljökonsekvensbedömning (nedan bedömningsprogram) 5.4.2024 till kontaktmyndigheten. Bedömningsprogrammet var framlagt till påseende 16.5.2024–17.6.2024 och kontaktmyndigheten gav utlåtande om programmet 27.8.2024.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten har varit kontaktmyndighet för projektet.

Den projektansvarige skickade 4.5.2026 en miljökonsekvensbeskrivning till kontaktmyndigheten (nedan bedömningsbeskrivning) för behandling och för att myndigheten ska ge sin motiverade slutsats. I samband med bedömningsbeskrivningen har också en Naturabedömning enligt 35 § i naturvårdslagen skickats in för Naturaområdena Vionneva (FI1000019 SAC/SPA) och Lähdeneva (FI1000036 SAC/SPA).

I detta projekt tillämpas ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning på basis av MKB-lagens bilaga 1 punkt 7e), *vindkraftverksprojekt där de enskilda kraftverken är minst fem till antalet eller projektets totala kapacitet är minst 45 megawatt och enligt projektförteckningens punkt 8 b) mer än 15 kilometer långa kraftledningar ovan markytan för minst 220 kilovolt.*

2.2 Meddelande och samråd om bedömningsbeskrivningen

Kontaktmyndigheten meddelade om bedömningsbeskrivningen och att den är framlagd till påseende samt om möjligheten att framföra åsikter och ge utlåtande genom en offentlig kungörelse 13.5.2026–13.7.2026. Kungörelsen publicerades på Tillstånds- och tillståndsverkets webbplats <https://lvv.fi/sv/aktuellt/kungorelser-och-offentliga-delgivningar>. Meddelande om kungörelsen skickades till Karleby stad och Kannus stad samt till Toholampi, Kaustby och Kronoby kommuner för publicering i enlighet med kommunallagen 108 § (410/2015). Dessutom har information om bedömningsbeskrivningen och att den är framlagd till påseende samt om möjligheten att framföra åsikter och utlåtanden publicerats med annonser 13.5.2026 i tidningarna Keskipohjanmaa, Kokkola och Österbottens Tidning.

Under kungörelsetiden har det varit möjligt att stifta bekantskap med bedömningsbeskrivningen och dess bilagor:

- På miljöförvaltningens webbtjänst på adress www.miljo.fi/rautajalka-vindkraft-MKB.
- På Karleby stadsbibliotek samt kommundårdarna i Toholampi, Kronoby och Kaustby och stadshuset i Kannus.

Bedömningsbeskrivningen presenterades under ett tillfälle 3.6.2026 på skolan Veikko Vienojan koulu. Det var också möjligt att delta i infomötet på distans.

3 Utlåtanden och åsikter om bedömningsbeskrivningen

Kontaktmyndigheten har begärt utlåtande om bedömningsbeskrivningen av kommunerna i projektets influensområde och av andra myndigheter som ärendet sannolikt berör. Dessutom begärdes utlåtande av parter som motsvarar myndigheter. Sammanlagt 12 utlåtanden och 3 åsikter om bedömningsbeskrivningen har lämnats in till kontaktmyndigheten. Följande parter lämnade in åsikter: Försvarmakten, Kaustby kommun, Räddningsverket i Mellersta Österbotten, Karleby stad, Österbottens förbund, Meteorologiska institutet, Fingrid Abp, Mellersta Österbottens förbund, Naturresursinstitutet, Forststyrelsen, Mellersta Österbottens regionala ansvarsmuseum (K.H. Renlunds museum) och Suomen Erillisverkot Oy. Åsikter gavs av Österbottens handelskammare, Finlands naturskyddsförbunds Österbotten distrikt rf samt en privatperson.

Nedan presenteras kontaktmyndighetens uppfattning om samrådsresponsens centrala innehåll. Utlåtandena finns i sin helhet på adress www.miljo.fi/rautajalka-vindkraft-MKB.

Uppgifter som anses vara personuppgifter och uppgifter enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § har tagits bort i utlåtandena som har publicerats på webbsidorna.

Sammandrag av utlåtanden

Allmänt

I utlåtandet lyfts fram att projektet ligger i ett känsligt område på landskapsnivå och genomförande av projektet hör samman med betydande risker för ekologi, landskapet och områdesanvändning samt sociala risker. Projektet ligger i närheten av flera Naturaområden och det finns betydande naturvärden, ekologiska förbindelser och vandringsleder för vildren i området. I utlåtandena påpekades att det redan finns flera andra befintliga och planerade vindkrafts- och gruvprojekt i närområdet, vilka ofrånkomligen orsakar samverkan utöver med naturen även med landskapet och invånarnas levnadsförhållanden. Bedömning av samverkan med dessa projekt ansågs otillräckligt i en del av utlåtandena.

I utlåtandena ansågs det vara viktigt att samordna Rautajalka vindkraftsprojekt med andra befintliga och planerade projekt i området. I synnerhet lyftes Pihtineva och Akkalankangas vindkraftsprojekt samt Kelibers gruvprojekt fram. Karleby stad ansåg att det är viktigt att samordna elöverföringen för kraftverksområdena som ligger nära varandra och rekommenderade att elöverföringsledningarna för Rautajalka, Akkalankangas och Pihtineva vindkraftsprojekt i första hand bör koncentreras till samma ledningskorrdior. Kontroll över samverkan ansågs vara en viktig aspekt även för att få godtagbarhet i projektet.

I utlåtandena efterfrågades dessutom beaktande av konsekvenserna över landskapsgränserna för att de ekologiska förbindelsernas kontinuitet, landskapets grönstruktur och ändringar i den regionala landskapsstrukturen ska kunna beaktas och skadliga konsekvenser lindras på ett effektivt sätt. Betydelsen av lindrande åtgärder i den fortsatta planeringen framhävdes också i flera utlåtanden.

Alternativ

I utlåtandena lyfts bedömningens centrala slutledning fram och att ALT1 som sådant inte är ett genomförbart alternativ. Utlåtandena visade att antalet kraftverk i ALT1 måste minskas avsevärt om natur-, landskaps- och bullerolägenheterna inte kan lindras och förebyggas på ett tillförlitligt sätt. I utlåtandena sammanfölls med ståndpunkten om att den fortsatta planeringen bör riktas till alternativ ALT2. Även i detta alternativ ansågs dock nödvändigt att koncentrera sig på planeringen och genomföringen av de föreslagna lindrande åtgärderna samt på möjligheterna att utöka dem.

Samhällsstruktur och markanvändning

Projektet konstaterades medföra stora ändringar av markanvändningen i området när det nuvarande jord- och skogsbruksområdet förändras till ett område för energiproduktion. När

det gäller planläggning konstaterades i utlåtandena att genomföring av projektet förutsätter att området i etapplandskapsplan 6 för Mellersta Österbotten får en lagakraftvunnen vindkraftsbeteckning. I den nuvarande gällande landskapsplanen ligger projektet inte i ett område som regionalt har anvisats för vindkraft.

Mellan utvidgningen av Kelibers litiumgruvverksamhet och Rautajalka vindkraftspark ansågs det finnas en intressekonflikt vad gäller markanvändningen, eftersom projektens planeringsområden delvis överlappar varandra. Planläggningen av projekten borde sammanföras så att verksamheten i inget av projekten riskeras.

Naturmiljön

I utlåtandena framhävs att Rautajalka vindkraftsprojekt och andra projekt som finns i närmiljön tillsammans kan orsaka omfattande, långvariga och kumulativa konsekvenser för naturmiljön, som inte har bedömts tillräckligt i beskrivningen. I utlåtandena förutsätts noggrannare bedömning av samverkan, omfattande ekologiska förbindelser och granskning av vildrenens livsmiljöer samt konkretare åtgärder för att lindra konsekvenserna.

Naturresursinstitutet anser att motiveringarna till skyddszonerna som gäller utter och att beaktandet av terrängformerna, bullerstörningarna och riskerna för trafikdödlighet är bristfälliga. I fråga om varg anser Naturresursinstitutet att på basis av de utredningar som har gjorts kan projektområdets placering i viktiga områden för arten inte uteslutas. Konstateras att bedömningarna av konsekvenserna för storvilt ser i allmänhet ut att följa försiktighetsprincipen, men att osäkerhet och risk för felbedömning dock förknippas med bedömningarna i anslutning till lindrande åtgärder. Exempelvis tidsplanering av byggandet är endast en begränsad lindringsmetod om det inte kan erbjudas ersättande livsmiljöer för arterna.

När det gäller vildren ansågs de skadliga konsekvenserna vara betydande i utlåtandena, eftersom projektet ligger i en viktig ekologisk korridor och i närheten av Natura 2000-området Vionneva. I utlåtandena anses att bedömningen inte presenterar tillräckligt konkreta lindrande åtgärder som påverkar konsekvenserna som riktas till vildrenen. Naturresursinstitutet poängterar i sitt utlåtande att samverkan av vindkraftsprojekten som planerats i området kan vara så betydande att de försämrar eller till och med omintetgör lokala lindringsåtgärder i enskilda projekt. En särskild anledning till bekymmer som framförts är risken för långvarig försämring av vildrenens livskraft som en följd av omfattande vindkraftsbyggande. I sitt utlåtande rekommenderar Naturresursinstitutet att byggande undviks i betydande ekologiska korridorer och att en cirka fem kilometers obbyggd zon för vildren lämnas runt viktiga Naturaområden.

I sitt utlåtande om beskrivningen framhäver Forststyrelsen att bedömningen mera täckande bör beakta samverkan av andra projekt såsom Kelibers litiumgruvprojekt och Fingrids kraftledning Alajärvi-Jylkkä tillsammans med Rautajalka vindkraftsprojekt, i

synnerhet med inriktning på Vionneva naturskydds- och Naturaområde. I fråga om Vionneva orsakar konsekvenserna för fåglarna och vildrenens eventuella kalvning i området bekymmer. I fråga om naturskyddsområdet Kiimaneva-Ison Köyrisenneva ökar projektet mänsklig verksamhet och störning i närheten av skyddsområdet, trots att projektet ligger utanför det aktuella naturskyddsområdet.

Forststyrelsen konstaterar att för sekretessbelagda rovfågelarter ökar vindkraftsbyggandet störningarna genom att den mänskliga verksamheten ökar och kan försämra revirens livsduglighet bland annat ökningen av kollisionsrisken, försämringen av jaktområdena och på grund av konsekvenserna av undvikande. I fråga om en sekretessbelagd art kan betydande konsekvenser inte uteslutas i något av projektalternativen, eftersom bedömningen inte tar tillräckligt fasta på projekt som planerats i artens reviren, vilka försämrar dess livskraft.

I utlåtandena konstateras att i den fortsatta planeringen bör man fokusera på att bevara ekologiska förbindelser, trygga Naturvärden och bedöma kumuleringen av samverkan noggrannare.

Människornas levnadsförhållanden, buller och blinkande ljus och skuggor

I utlåtandena anses att det finns brister i beskrivningens bedömning av buller och blinkande ljus och skuggor, vilka för med sig osäkerhet i bedömningen. I utlåtandena konstateras att modelleringarna som används i bedömningen av bullerkonsekvenserna borde ha gjorts med projektets största möjliga kraftverkseffekt (10 MW) och inte med 6,8 som är källvärdet för kraftverkstypen. I modelleringarna borde också bullret under drifttiden för Kelibers gruvor i Rapasaari och Syväjärvi ha beaktats. Ansågs också att i fråga om konsekvenserna av blinkande ljus och skuggor borde bättre ha beaktats samverkan med andra omgivande projekt över kommungränserna.

I utlåtandena påpekas att bedömningen av konsekvenserna för levnadsförhållandena och boende inte är konsekvent med bedömningen av bullerkonsekvenserna. Bullret uppskattas inte avsevärt försämra boendetrivseln eller hälsan och bullerkonsekvenserna beskrivs som obetydliga. Å andra sidan konstateras dock bullerriktvärdet i bedömningen av bullerkonsekvenserna överskridas åtminstone vid en byggnad i alternativ ALT1 och således har alternativets konsekvens bedömts vara stor och negativ.

Dessutom kritiseras bedömningen, enligt vilken lokala invånare med tiden vänjer sig vid projektet och konsekvenserna för människorna blir lindrigare. I utlåtandet konstateras att konsekvensbedömningen bör grunda sig på projektets objektiva och mätbara konsekvenser och inte på antagandet om att människorna anpassar sig, vilket inte kan anses vara en egentlig åtgärd som lindrar olägenheterna.

I utlåtandet krävs att konsekvenserna av buller och blinkande ljus och skuggor modelleras i den fortsatta planeringen och bedömningsbeskrivningen såsom samverkan för alla projekt som ligger och planeras i grannkommunernas områden. I utlåtandena framhävs att

vindkraftverken bör placeras och dimensioneras så att riktvärdena för buller och blinkande ljus och skuggor inte överskrids vid fast- och fritidsbosättning i något läge, inte heller som en följd av samverkan.

Landskapet och kulturmiljön samt det arkeologiska kulturarvet

I utlåtandena sammanfaller man med bedömningen i beskrivningen om projektets stora negativa konsekvenser för landskapet i de båda projekialternativen. Samverkan av andra vindkraftverk och kraftledningar i närområdet samt gruvområdet förändrar landskapet i industriell riktning och utgör en stor totalbelastning på landskapet, där konsekvenserna sträcker sig till ett vidsträckt område.

I bedömningen av landskapskonsekvenser har enligt utlåtandena förts fram vindkraftsbyggandets konsekvenser för olika miljöområden, kulturmiljöns och landskapets värdeobjekt exempelvis via illustrationer. Det konstateras även finnas brister i bedömningen.

I utlåtandena av Karleby stads stadsplanering och Mellersta Österbottens regionala ansvarsmuseum konstateras att i bedömningen av samverkan för landskapet borde också ha beaktats Kelibers gruvprojekt. Kaustby kommun återigen anser att siktområdesanalyser och bildmontage borde också ha gjorts för bostadsområdena, landskapsmässigt värdefulla objekt och rekreationsområden på grannkommunernas sida, eftersom vindkraftverken kommer att synas på ett vidsträckt område över kommungränserna. Illustrationerna av nattetiden och modelleringen av dem konstateras vara otydliga, vilket försämrar bedömningen som görs på basis av illustrationerna.

I utlåtandena framhävs att i den fortsatta planeringen borde omfattande regionala konsekvenser för synligheten beaktas samt säkerställas att projektet inte försämrar riksomfattande och landskapsmässigt värdefulla landskapsområden eller landskapet i betydande byggda kulturmiljöer. Enligt utlåtandena bör lindring av landskapskonsekvenser genomföras genom att minska antalet kraftverk eller att omplacera dem även med hänsyn till samverkan. Mellersta Österbottens regionala ansvarsmuseum anser att projektet bör genomföras antingen enligt alternativ ALT2 eller med ett ännu mindre antal kraftverk.

Det regionala ansvarsmuseet anser att projektets konsekvenser för det kända arkeologiska kulturarvet och minskningen av negativa konsekvenser har beaktats väl. I utlåtandet konstateras att genomföringen av projektet inte uppskattas orsaka konsekvenser för arkeologiska objekt med beaktande av lindringsåtgärderna.

Sammandrag av åsikterna

Åsikterna motsatte sig projektet i synnerhet på grund av konsekvenserna för naturen. Ansågs att tillsammans med andra omgivande projekt kommer det att förändra naturmiljön så att den mera liknar ett industriområde. I Finlands naturskyddsförbunds Österbotten distrikts åsikt anses att kumulerande samverkan tillsammans med andra vindkraftsprojekt leder till att den naturliga mångfalden försvagas, avsevärd försämring av livsmiljöernas

kvalitet och att ekologiska förbindelser bryts av. Dessutom konstaterar förbundet att projektet strider mot försiktighetsprincipen i 7 § i naturvårdslagen och att det därför inte borde genomföras. Om projektet ändå genomförs, anser förbundet att man bör ta i bruk ekologisk kompensation för att förebygga minskningen av den biologiska mångfalden. I åsikten påpekades att projektet också orsakar avsevärda olägenheter för områdets invånare och deras egendom samt för områdets rekreationsanvändning.

Österbottens handelskammare anser att Rautajalka vindkraftsprojekt främjar grön omställning, Mellersta Österbottens energisjälvförsörjning och genomförande av industriella investeringar som planerats för området, vilket betyder att det är ett stödbart projekt. Handelskammaren framhäver dock i sin åsikt behovet av att sammanföra projektet med Keliber Oy:s gruvprojekt. I synnerhet i Rautajalkaprojektets södra och östra områden, där vindkraftsprojektet ligger i närheten av Kelibers nuvarande eller planerade gruvområden bör gruvverksamhetens eventuella utvidgningsbehov beaktas.

Utlåtanden om Naturabedömningarna

I samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning har Naturabedömningar enligt 35 § i naturvårdslagen för två Naturaområden, där en innehavare till områdena, som är Forststyrelsens naturtjänster, skickade ett utlåtande till kontaktmyndigheten. Dessutom har Tillstånds- och tillsynsverket som är myndigheten som ger utlåtande om Naturabedömningar skickat de utlåtande som den har gett till kontaktmyndighetens kännedom. Kontaktmyndigheten har fört fram utlåtandenas centrala innehåll i punkt 5.2 i den motiverade slutsatsen. Offentliga versioner av utlåtandena om Naturabedömningarna presenteras i den motiverade slutsatsen som bilaga 1– 3.

4 Kontaktmyndighetens bedömning om bedömningsbeskrivningens tillräcklighet och kvalitet samt kompetensen hos dem som gjort beskrivningen

Kontaktmyndigheten har granskat bedömningsbeskrivningens tillräcklighet och kvalitet och konstaterar att bedömningsbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll i en bedömningsbeskrivning enligt 19 § i MKB-lagen (277/2017) och 4 § i MKB-förordningen (277/2017). Bedömningsbeskrivningen har gjorts upp på basis av bedömningsprogrammet och till väsentliga delar på kontaktmyndighetens utlåtande om programmet. Beskrivningen innehåller som helhet uppskattat inga sådana väsentliga brister som skulle hindra kontaktmyndigheten från att göra upp en motiverad slutsats om projektets betydande konsekvenser. På basis av beskrivningen är det möjligt att få en helhetsbild av projektet och dess miljökonsekvenser samt att identifiera och bedöma projektets viktiga konsekvenser.

I bedömningen av konsekvensernas betydelse har metoderna och bedömningsramarna i IMPERIA-projektet utnyttjats. Konsekvensernas betydelse fastställdes genom att bedöma konsekvensobjektets känslighet och konsekvensens storlek. I bedömningen har konsekvensen tolkats vara betydande om den har bedömts vara sannolikt stor eller mycket stor (negativ eller positiv).

I bedömningsbeskrivningen har på behörigt sätt presenterats kontaktmyndighetens observation om att huvudpunkterna och -kraven som framförs i kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet beaktas i tabellform. I bedömningsbeskrivningen framförs en behörig beskrivning av nuläget i influensområdet. Materialet som används som botten för bedömningen, bedömningsmetoderna, bedömning av alternativens konsekvenser och bedömning av konsekvensernas betydelse har presenterats tillräckligt så att man kan ta ställning till resultaten av konsekvensbedömningarna.

Kontaktmyndigheten påpekar att konsekvensbedömningarna borde i princip presenteras både utan lindrande åtgärder och med dem för att det ska vara tydligt, vilken konsekvens de lindrande åtgärderna har. I beskrivningens metodavsnitt berättas att resultaten av konsekvensbedömningarna presenteras så att lindringsåtgärder har tillämpats om man har vetat att någon viss metod ska tillämpas när bedömningen görs. I praktiken har de lindrande åtgärderna och deras konsekvenser presenterats lite otydligt och varierande i beskrivningen, vilket gör det besvärligare att tolka bedömningen.

I samband med MKB-förfarandet har också en Naturabedömning enligt 35 § i naturvårdslagen gjorts för Naturaområdena Vionneva (FI1000019 SAC/SPA) och Lähdeneva (FI1000036 SAC/SPA). I ett separat utlåtande om Naturabedömningen har Tillstånds- och tillsynsverket konstaterat att bedömningarna fordrar komplettering och verket har gett anvisningar för detta. Tillstånds- och tillsynsverkets utlåtanden om Naturabedömningen finns i den motiverade slutsatsens bilagor 1–3.

I bedömningsbeskrivningen framförs utbildning och erfarenhet för de sakkunniga som deltagit i utarbetandet av beskrivningen. Kontaktmyndigheten anser att den projektansvarige huvudsakligen har haft tillgång till tillräcklig sakkunskap för att göra upp bedömningsbeskrivningen och för att göra separata utredningar som ingår i den. Kontaktmyndigheten påpekar att på grund av de bristfälliga Naturabedömningarna är det skäl att i fortsättningen fästa uppmärksamhet på kompetensen hos dem som utför bedömningen.

5 Kontaktmyndighetens slutledning om projektets betydande miljökonsekvenser

I bedömningsbeskrivningen har som projektets betydande konsekvenser identifierats konsekvenserna för fågelbeståndet (värdefulla fågelområdet, fågeldirektivets arter, det häckande fågelbeståndet), faunan (vildren, varg, utter), växtligheten och naturtyperna, Naturaområdena, de ekologiska förbindelserna, bullret, det blinkande ljuset och skuggorna, levnadsförhållandena och boendet, landskapet och det byggda kulturarvet. Samverkan med andra projekt konstateras också vara betydande för ytvatten, järven, björnen, trafiken och rekreationen. Elöverföringsrutten som planeras i projektet bedöms orsaka betydande negativa konsekvenser enbart för fågelbeståndet och växtligheten.

Kontaktmyndigheten anser att bedömningarna som har gjorts huvudsakligen har rätt betydelse och konstaterar att projektet orsakar betydande konsekvenser för fågelbeståndet, djurlivet (vildren, varg, utter), Naturaområdena, växtligheten och naturtyperna, de ekologiska förbindelserna, människornas levnadsförhållanden, trivseln

och hälsan, landskapet, den byggda kulturmiljön, samhällsstrukturen, markanvändningen och ytvattnen.

Kontaktmyndighetens synpunkt avviker från konsekvensernas betydelse som framförs i bedömningsbeskrivningen i vissa fall, i vilka betydelsen har bedömts vara obetydlig eller måttlig. Bedömningarna innehåller osäkerheter i fråga om bedömningsmaterialet, konsekvensens betydelse och tolkningen av objektets känslighet.

Kontaktmyndigheten bedömer att konsekvenserna för ytvattnen är större än vad som bedömt i bedömningsbeskrivningen även enbart på grund av projektet. Ytvattens känslighet i området har undervärderats i bedömningen och redan tidigare tryck på ytvattnen framhäver behovet av att beakta vattenvårdens mål i den fortsatta planeringen.

I fråga om planläggningen konstaterar kontaktmyndigheten att, eftersom en delgeneralplan saknas och verksamheten strider mot de gällande landskapsplanerna, kan konsekvenserna anses vara betydande. Om i den framtida landskapsplanen anvisas med en tv-beteckning att projektområdet är anvisat för vindkraftverk och delgeneralplanen som ska göras upp för Rautajalka vindkraftspark vinner laga kraft, kan kontaktmyndigheten sammanfalla med den projektansvariges bedömning om måttligt negativa konsekvenser.

Konsekvenserna för flyttfåglarna har uppskattats vara lite eller måttligt negativa i bedömningsbeskrivningen. Kontaktmyndigheten konstaterar att projektet orsakar stora negativa konsekvenser för sädgåsen och tranan bland flyttfåglarna, eftersom arterna är storväxta, kollisionskänsliga arter och ligger till grund för skyddet av Naturaområdet Lähdeneva. Tranan är också skyddsgrunden för Naturaområdet Vionneva.

I sin motiverade slutsats behandlar kontaktmyndigheten inte de konsekvensobjekt, för vilka konsekvenserna i bedömningsbeskrivningen entydigt har bedömts vara ringa, konsekvenser inte förekommer eller konsekvenserna är positiva och kontaktmyndigheten är av samma åsikt med tolkningen av konsekvensens betydelse. I detta projekt är konsekvenser för mark- och berggrunden, luftkvaliteten, klimatförändringen och utnyttjandet av naturresurserna sådana konsekvensobjekt.

Kontaktmyndigheten konstaterar att båda projektalternativen som granskats för genomföring i bedömningsförfarandet har betydande negativa konsekvenser för flera olika konsekvensobjekt. Trots att de negativa konsekvenserna är mindre i alternativ ALT2 på grund av mindre antal kraftverk än i alternativ ALT1, orsakar även det betydande miljökonsekvenser.

Projektets alternativ har ändrats efter programskedet på basis av observationerna som har gjorts i naturutredningarna. I bedömningsprogrammet planerades att högst 40 kraftverk byggs i projektområdet. I beskrivningsskedet har antalet kraftverk minskat och även placeringen av kraftverken har ändrats i syfte att minska konsekvenserna för naturen. Ändringarna av projektalternativen från programskedet är välmotiverade. Kontaktmyndigheten anser att ändring av projektalternativen och att minska antalet kraftverk är ett bra beslut, eftersom konsekvenserna för naturen fortfarande är betydande negativa även med mindre projektalternativ.

På basis av bedömningsbeskrivningen, samrådsresponsen och egen granskning framför kontaktmyndigheten följande motiverade slutsats om betydelsen av de betydande konsekvenserna av Rautajalka vindkraftsprojekt.

5.1 Konsekvenser för vildren

Projektområdet ligger i området för vildrenens vinterlivsmiljö och centrala vandringsrutt. I närheten av projektområdet ligger sannolikt också renens livsmiljöer under sommaren. Även elöverföringsrutten ligger delvis i vildrenens vandringsområde och livsmiljöerna under sommaren. Områdets betydelse för vildrenen är således betydande.

Kontaktmyndigheten påpekar att för vildrenens del är de verk som använts som källor i bedömningen inte de senare undersökningsresultaten. Om verken som används som källor nämns att de har gjorts för renar och karibuer, men i beskrivningen bedöms inte hur detta påverkar resultatens användbarhet. Kontaktmyndigheten påpekar att vildrenen är avsevärt känsligare för störningar jämfört med den halvtama renen.

Kontaktmyndigheten sammanfaller med synpunktens bedömning, enligt vilken projektets båda alternativ som gäller byggande och normal verksamhet är stort negativa för vildren, eftersom områdets betydelse för vildrenen som livsmiljö och vandringsled är stor.

I fråga om samverkan anser kontaktmyndigheten att de skadliga konsekvenserna kan bli till och med mycket stora, eftersom vindkraftsprojekten som ligger nära projektområdet och Keliber Oy:s gruvprojekt utgör ett omfattande hinder i vildrenens viktiga vandringsleder.

Osäkerhet i bedömningen av samverkan skapas av att endast samverkan av de närmaste vindkraftsprojekten har bedömts (Akkalankangas och Pihtineva) och de vildrensområden som ligger lite längre bort från projektområdet har inte beaktats tillräckligt i bedömningen. Vildrenen är redan nu skyddsgrund för Naturaområdena i närområdet som är Eteläneva-Viitasalonneva-Seljäsenneva och Pilvineva och den kommer sannolikt också att föreslås som skyddsgrund för Ritaneva-Vipusalonneva- Märsynneva och Lähdeneva. Projektet har sannolikt negativa konsekvenser för vildrenen i de aktuella Naturaområdena åtminstone via de ekologiska förbindelserna.

De lindrande åtgärderna har presenterats som rekommendationer, vilket betyder att uppkomsten av betydande negativa konsekvenser inte kan uteslutas. Kontaktmyndigheten sammanfaller dock med vikten av de framförda lindrande åtgärderna och framhäver att mellan närområdets livsmiljöer för kalvskötsel (bland annat Vionneva och Kiimaneva) och vindkraften bör en fem kilometers skyddszon som rekommenderas av Naturresursinstitutet lämnas kvar. Dessutom bör det ombesörjas att andra konstruktioner inte försämrar artens förbindelser så att vildrenen ska kunna bete sig på det sätt som är typiskt för arten. Arten har konstaterats undvika exempelvis linjära konstruktioner såsom vägar och elledningar. Kontaktmyndigheten påminner att trots en lindrande metod rekommenderas för byggåtgärdernas genomförande, försvinner inte vindkraftverkens störningar under drift och konsekvenserna av att undvika den.

5.2 Konsekvenser för Naturaområdena

5.2.1 Bedömning av Naturaområdena Vionneva och Lähdeneva och utlåtanden som har getts

I sitt utlåtande om bedömningsprogrammet har kontaktmyndigheten fört fram naturskyddsmyndighetens ställningstagande om Naturabedömningsförpliktelserna enligt 35 § i naturvårdslagen som förutsätts för projektet och på basis av detta har Naturabedömningar gjort för Naturaområdena Vionneva och Lähdeneva under bedömningsförfarandets förlopp.

Tillstånds- och tillsynsverket och Forststyrelsens Naturtjänster som är innehavare av Naturaområdena har gett sitt utlåtande om Naturabedömningen. Slutledningarna i utlåtandet presenteras huvudsakligen nedan. Utlåtandena om Naturabedömningarna som gäller Naturaområdena presenteras i bilaga 1–5 i denna motiverade slutsats.

Enligt habitatdirektivet artikel 6 punkt 3 kan de behöriga myndigheterna godkänna planen eller projektet först efter att de har försäkrat sig om att det berörda Naturaområdets orördhet inte kommer att påverkas. I praktiken innebär detta att tillstånd för projektet kan beviljas eller planen godkännas endast om betydande försämrande konsekvenser för naturvärdena som utgör skyddsgrund för Naturaområdet är uteslutna (naturvårdslagen 39 §).

Tillstånds- och tillsynsverket anser att ingen av Naturabedömningarna har gjorts på behörigt sätt för att bedöma om projektet Rautajalka försämrar de naturvärden på basis av vilka områdena har godkänts i nätverket Natura 2000. Om man vill fortsätta att planera projektet måste konsekvensbedömningen kompletteras.

Utlåtanden som lämnats in om Naturabedömningen för Vionneva

Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar att på basis av bedömningen kan betydande negativa konsekvenser som riktas till naturtyperna uteslutas. Alternativ ALT1 försämrar dock avsevärt flera andra av områdets skyddsgrunder, dvs. riskerar det orörda tillståndet i Naturaområdet.

I bedömningen har olika störningsmekanismer identifierats och beskrivits, men bedömningen av de totala konsekvenserna som riktas till arterna som utgör skyddsgrund saknas. Eftersom bedömningen inte innehåller uppgifter om sekretessbelagda arters häcknings- och födoområden förutom för 1 och inte heller någon beskrivning av hur projektet ensamt och tillsammans med andra projekt påverkar områdets tillgänglighet, totala störning och kollisionsrisken, är konsekvensbedömningen bristfällig. Betydande negativa konsekvenser kan därför inte uteslutas ens i alternativ ALT2.

Oberoende av bedömningens brister sammanfaller Tillstånds- och tillsynsverket med standpunkten om att projektet har betydande negativa konsekvenser för den sekretessbelagda arten 1 blåkärrhök och bivråk, jorduggla, storlom och eventuellt för den sekretessbelagda arten 2 i alternativ ALT1. På grund av bristerna i bedömningen kan man på basis av den inte utesluta betydande negativa konsekvenser för arterna eller samverkan

inte ens efter de framförda lindringsmetoderna i något av alternativen. Dessutom förblir användningen av de framförda lindringsåtgärderna osäker och planen för uppföljning av konsekvenser saknas helt och hållet.

Även Forststyrelsen konstaterar att på basis av bedömningen kan betydande negativa konsekvenser som riktas till de skyddsgrundade naturtyperna uteslutas. Enligt Forststyrelsen kan bedömningen dock inte anses vara behörig, eftersom bedömningen innehåller betydande brister med avsikt på bedömningen av fågelarter som ligger till grund av skydd av området. Bedömningen fokuserar på den ”sekretessbelagda arten 1” och för andra arter beskrivs konsekvenserna endast på allmän nivå. Konsekvenserna för enskilda arter granskas inte på det sätt och med den noggrannhet i Naturabedömningen som förutsätts i naturvårdslagen. Med avsikt på samverkan anser Forststyrelsen att bedömningen inte beaktar andra planerade gruv- och kraftledningsprojekt som planerats i området utöver vindkraftsprojekten, varför betydande samverkan inte kan uteslutas utan att dessa verksamheter beaktas.

Utlåtanden som lämnats in om Naturabedömningen för Lähdeneva

Tillstånds- och tillsynsverket sammanfaller med åsikten om att projektet inte ensamt eller tillsammans med andra projekt har betydande negativa konsekvenser för naturtyperna som ligger till grund för skyddet. På basis av bedömningen kan dock inte med tillräcklig sannolikhet uteslutas ens betydande negativa konsekvenser för stora, kollisionskänsliga och sällsynta fåglar i Naturaområdet såsom trana, sädgås och sångsvan. Bedömningen förblir ytlig, den grundar sig på bristfälliga källuppgifter och innehåller inte en beskrivning av hur projektet och övriga projekt i närområdet inverkar på Naturaområdets tillgänglighet under flyttning och häckning. I fråga om andra fåglar sammanfaller Tillstånds- och tillsynsverket med bedömningens slutledning.

Tillstånds- och tillsynsverket konstaterar att det är möjligt att vildren införs som skyddsgrund i följande uppdatering av databasen över Naturaområden och därför rekommenderar verket att vildren införs i den kompletterade Naturabedömningen.

I fråga om samverkan påpekar Tillstånds- och tillsynsverket att trots att konsekvenserna av projektet Pihtineva för det skyddsgrundade fågelbeståndet i Naturaområdet Lähdeneva sannolikt är avsevärt större än konsekvenserna av projektet Rautajalka, ökar även projektet Rautajalka de negativa konsekvenserna, eftersom det ligger på den södra sidan av Naturaområdet. Projekten utgör tillsammans ett hinder i öst-västlig riktning för fåglar som flyttar och häckar i området, vilket försämrar dess tillgänglighet och orsakar en kollisionsrisk i synnerhet för stora och kollisionskänsliga arter. Bedömningen måste också kompletteras med avsikt på samverkan.

Forststyrelsen konstaterar att Naturabedömningen för Naturaområdet Lähdeneva är mycket översiktlig och bedömningen till metoderna motsvarar i första hand en bedömning av Naturabedömningens nödvändighet. Enligt Forststyrelsens synpunkt är det dock på basis av bedömningen möjligt att bedöma betydelsen av konsekvenserna som riktas till Naturaområdet. Särskilt med beaktande av det planerade vindkraftsområdets läge i

förhållande till Naturaområdet Lähdeneva. Forststyrelsen anser att i projektet Rautajalka sannolikt inte har några betydande konsekvenser för naturtyperna eller arterna som ligger till grund för skyddet av Naturaområdet. Forststyrelsen framhäver dock att i den fortsatta planeringen bör uppmärksamhet fästas på att trygga de ekologiska förbindelserna med beaktande av andra planerade vindkraftsprojekt som har planerats i området och deras elöverföringsrutter.

5.2.2 Konsekvenser för övriga Naturaområden

I bedömningsprogrammet har kontaktmyndigheten uppmanat till att bedöma konsekvenserna även för andra närliggande Naturaområden som identifierats i programmet och att motivera, varför betydande konsekvenser inte bedöms uppstå. I bedömningsbeskrivningen behandlas dock inte andra Naturaområden, trots att det identifierats att projektområdet har en försämrande betydelse av den ekologiska förbindelsen mellan Naturaområdena. Vildrenen är redan nu skyddsgrund för Naturaområdena i närområdet som är Eteläneva-Viitasalonneva-Seljäseneva och Pilvineva och den kommer sannolikt också att föreslås som skyddsgrund för Ritaneva-Vipusalonneva- Märsynneva och Lähdeneva, vilket betyder att projektet sannolikt har negativa konsekvenser för de aktuella Naturaområdena via de ekologiska förbindelserna som vildrenen använder. I beskrivningen räknas också flera SPA-Naturaområden upp, vilka inte har behandlats, trots att det nämndes i Naturabedömningarna för Lähdeneva och Vionneva att en radie på 10 kilometer användes i bedömningen av konsekvenserna för flyttfåglarna.

5.3 Konsekvenser för fågelbeståndet

Viktiga fågelområden

I närheten av projektområdet ligger objekten Lähdenneva och Vionneva som är objekt i nätverket Natura 2000 för skyddsområden som kräver särskilt skydd (SPA) och landskapsmässigt värdefulla fågelområden (MAALI) och lite längre bort även nationellt värdefulla fågelområden (FINIBA). I beskrivningen bedöms att fågelområdena MAALI utsätts för mycket stora negativa konsekvenser under normal verksamhet i alternativ ALT1. Mycket stor negativ samverkan har dessutom uppskattats uppstå med vindkraftsprojekten på Pihtineva och Akkalankangas samt för MAALI-fågelområdena och FINIBA-fågelområdena. Kontaktmyndigheten konstaterar att bedömningen är i rätt riktning.

Efter lindrande åtgärder (tidsmässig utförande av byggande och för transporter, avlägsnande av kraftverk i alternativ ALT1) bedöms i beskrivningen att konsekvenserna för MAALI-områdena blir måttligt negativa i båda alternativen. Enligt kontaktmyndighetens ståndpunkt har bedömningen inte motiverats för Naturaområdena, som även är MAALI-områden. Området Vionneva blir till stora delar kvar inom störningszonen på 5 kilometer som nämns i beskrivningen och projektet orsakar sannolikt stora negativa konsekvenser för områdets fågelbestånd, trots att lindrande åtgärder genomförs.

MAALI-områdena Kopsanneva och Höyläsalonneva ligger ganska nära elledningen. Enligt kontaktmyndighetens synpunkt kan betydande negativa konsekvenser för fåglarna, framförallt stora fåglar och rovfåglar, inte uteslutas på basis av utredningen för fågelbeståndet i MAALI-områdena som ligger i elledningens slutända. I den fortsatta planeringen bör den projektansvarige utreda andelarna, där det finns behov av att minska kollisionsrisken och göra upp en plan för områden där det installeras uppmärksammande konstruktioner som minskar fåglarnas kollisionsrisk. Med beteckningarna kan betydelsen av elöverföringsledningens konsekvenser sannolikt minskas under betydelsegränsen.

Flyttfåglar

Fåglarnas flyttning har observerats endast till hälften av det riktgivande värdet, vilket betyder att bedömningen innefattar avsevärd osäkerhet och konsekvenserna för flyttfåglarna kan således vara större än uppskattat. Det flyttande fågelbeståndets känslighet har dessutom på felaktigt sätt bedömts vara samma för alla arter och beaktas exempelvis inte arternas kollisionskänslighet, flyghöjd eller hotgrad. Kontaktmyndigheten påpekar att det flyttande fågelbeståndets känslighet för vindkraft är stor eller mycket stor för storvuxna, kollisionskänsliga fåglar och för fåglar som i stor utsträckning flyger på kollisionshöjden. Hos övriga flyttfåglar är känsligheten mellan stor och obetydlig.

Konsekvenserna för flyttfåglarna har uppskattats vara lite eller måttligt negativa i bedömningsbeskrivningen. Kontaktmyndigheten konstaterar att projektet orsakar stora negativa konsekvenser för sädgåsen och tranan. Tranan och sädgåsen är storvuxna, kollisionskänsliga arter, som ofta flyger på riskhöjden. Dessutom är de båda arterna skyddsgrund för Naturaområdet Lähdeneva och tranan även för Naturaområdet Vionneva. Projektområdet ligger i arternas huvudflyttstreck och den har observerats flytta i rikligt antal i fågelutredningen. Längs arternas flyttstreck riktas dessutom tryck på att bygga ut vindkraften även från andra projekts sida, konsekvensområdet är ganska stort och konsekvensens varaktighet är lång.

I fråga om elöverföringen är betydande negativa konsekvenser osannolika om ledningen märks ut med uppmärksammande märkning vid potentiella rastområden.

Kontaktmyndigheten påminner om att vindkraftverksprojekt kan orsaka kumulerande störning (hinderkonsekvenser, kollisionsrisk) och flytta på fåglarnas flyttstreck. Framförallt på lång sikt kan kumulerande konsekvenser för fågelbeståndet som flyttar över området och deras populationer vara oförutsedda och stora. Med beaktande av att projektområdet ligger i huvudflyttstreck för trana och dess betydelse även för sädgåsens flyttning samt övriga vindkraftverk som ligger i dessa arterers flyttstreck är en risk för stora, delvis oförutsedda negativa konsekvenser framförallt på lång sikt.

Områdets häckande fågelbestånd

Sekretessbelagda arter

I projektets verkningsområde häckar två sekretessbelagda arter, för vilka konsekvenserna granskas i punkten Naturabedömningar. Observationer av häckning i fråga om art 2 finns

också utanför Naturaområdet Vionneva, vilket betyder att konsekvenser även riktas mot individerna på dessa boplatser. Projektet ensamt orsakar nödvändigtvis inte betydande negativa konsekvenser för arten, men betydande negativ samverkan är sannolik.

Ugglor

I projektområdet finns ett rikligt bestånd av slaguggla och i båda alternativen bedöms att slagugglans revir ligger vid vindkraftsområdet. På grund av byggande är slagugglans boplatser i fara, eftersom det inte är känt var det finns. Dessutom finns ett eventuellt kärnrevir för slagugglan i elöverföringsrutten. Konsekvenserna för slagugglan från byggande av projektets båda alternativ och elöverföringsrutten har därför bedömts i rätt riktning som stora negativa. Störningseffekterna som vindkraftverken orsakar inverkar också på reviret, varför störningseffekter under normal verksamhet också har bedömts korrekt som stora negativa. I fråga om slagugglan höjer samverkan tillsammans med elöverföringsrutten för Akkalankangas å sin sida de negativa konsekvenserna för arten.

För andra ugglor som häckar på området har konsekvenserna bedömts vara måttligt eller lite negativa, vilket enligt kontaktmyndigheten verkar vara en underskattning. Ugglornas känslighet för störningar av vindkraft är stor. Karteringen av ugglor har dessutom utförts bara ett år, vilket innebär att den innehåller osäkerhet. Kontaktmyndigheten påminner om försiktighetsprincipen enligt naturvårdslagen, enligt vilken obetydliga konsekvenser för vissa arter inte kan motiveras med att forskningsinformation uttryckligen av dessa arters stora störningskänslighet inte finns. Enligt kontaktmyndighetens åsikt kan inte ens projektets betydande negativa konsekvenser för arter av ugglor som häckar i projektområdet (pärl-, sparv- och hökuggla) inte uteslutas på basis av uppgifterna i beskrivningen.

Kontaktmyndigheten påminner om att i undersökningar har skyddszonerna för skogsbruket bedömts och att för ugglorna har det observerats en fem kilometers störningseffekt för vindkraft. Som lindrande åtgärd framförs att kraftverket placeras 50–100 meter från ugglornas bon och på det sättet kan störningar under byggtiden begränsas, men inte konsekvenserna under drifttiden.

Dagrovfåglar

I projektområdet observerades att duvhök, blå kärrhök och sparvhök häckar i projektområdet och i kanten av området ormråk. I området häckar eventuellt också bivråk. Avstånden från dagrovfåglarnas boplatser till de närmaste kraftverken har inte framförts, varför det inte tillförlitligt kan bedömas att störningseffekterna är korrekta och att de kan bli större än uppskattat. Kontaktmyndigheten påpekar att alla dagrovfåglars känslighet är stor eller mycket stor på grund av bland annat dagrovfåglarnas fångstbeteende, kollisions- och störningskänslighet, kretsande flygsätt och stora storlek.

I beskrivningen bedöms via olika konsekvensmekanismer (störningseffekter, kollisionskonsekvenser, konsekvenser för livsmiljöerna) storleken på konsekvenserna som uppstår (tabell 25). Kontaktmyndigheten påpekar att det väsentligaste är den totala konsekvensen för arten. Enligt kontaktmyndighetens synpunkt är konsekvensernas

betydelse för dagrovfåglarna som häckar i området (duvhök, blå kärrhök, sparvhök och eventuellt bivråk) i sin helhet stora negativa för de aktuella arterna beroende på deras känslighet.

I närheten av elöverföringsledningen observerades sparvhökens bo samt spår av den blå kärrhökens häckning, varför även elöverföringen kan orsaka betydande negativa konsekvenser för sparvhöken och den blå kärrhöken. När det gäller elöverföringen är också skadlig samverkan med elöverföringen i projektet Akkalankangas möjliga.

Som lindrande åtgärder föreslås kartläggning av bon och utförande av byggarbetet utanför häckningstiden. I fråga om duvhök har placeringen av kraftverken 200–400 meter från artens bon föreslagits. Kontaktmyndigheten påminner om att detta kan begränsa störningar under byggtiden, men inte konsekvenserna under drifttiden. I beskrivningen framförs inga lindrande åtgärder för bivråkens, duvhökens, blå kärrhökens eller sparvhökens kollisionseffekter, varför uppkomsten av betydande konsekvenser för dessa arter inte kan uteslutas.

Skogshönsfåglar

I projektområdet har konsekvenserna för orre bedömts i rätt riktning som måttliga eller stora. Kontaktmyndigheten konstaterar att med beaktande av orrens lekområden och observationer av arten i projektområdet, är bedömningen av stora konsekvenser för orre mera sannolik.

Det förekommer stor variation i stammarna av skogshönsfåglar, vilket betyder att en terrängkartering som har utförts endast under ett år ökar bedömningens osäkerhet. Konsekvenserna kan vara större än uppskattat även i fråga om andra fåglar än orre. På grund av samverkan finns det risk för att skogshönsfåglarnas livsmiljöer splittras i en stor del av området, vilket betyder att det kan förekomma betydande regionala konsekvenser trots lindringsåtgärder.

Övrigt häckande fågelbestånd

Bedömningen av det häckande fågelbeståndets känslighet som används i bedömningen grundar sig felaktigt endast på artens förvaltningsstatus och inte exempelvis på artens hotgrad, flygkunskaper och -sätt eller störningskänslighet. I beskrivningen bedöms skilt olika konsekvensmekanismer (tabell 25), men mera väsentligt är den totala konsekvensen för arten.

Observationer av det häckande fågelbeståndet framförs på flera bilder i naturutredningen, men av bilderna framgår inte observationernas läge i förhållande till kraftverken. På bilderna kan inte heller identifieras eventuella koncentrationer av fågelobservationer, vilka dock har räknats upp exempelvis på beskrivningens sida 89. Enligt beskrivningen har konsekvenserna bedömts bli stora eller mycket stora (tabell 26) för arter enligt fågeldirektivet i båda projekialternativen under bygg- och drifttiden. För det övriga häckande fågelbeståndet har konsekvenserna bedömts vara stora för ALT1 under byggtiden och måttliga under drift. I fråga om ALT2 har konsekvenserna bedömts vara

måttliga såväl under byggtiden som under normal drift. Samverkan har bedömts vara stora för arterna enligt fågeldirektivet och måttliga för övriga arter. Kontaktmyndigheten anser att bedömningen är i rätt riktning.

För att negativa konsekvenser ska kunna undvikas, bör särskilda områden och revir för hänsynskrävande arter, särskilt arter som är känsliga för vindkraft och mycket hotade arter, som observerats i utredningarna, avgränsas så att de ligger utanför byggandet och placera kraftverken och andra konstruktioner i projektområdet tillräckligt långt från dem.

I projektområdet eller i dess närhet häckar myr- och våtmarksfåglar, för vilka konsekvenser har identifierats i undersökningarna i form av undvikande och störningar på 500–1300 meters avstånd från vindkraftsområdena. Enligt kontaktmyndighetens synpunkt bör skadliga konsekvenser för fågelmässigt värdefulla områden förebyggas genom att avgränsa vindkraftverk som planerats på mindre än 500 meters avstånd, eftersom de oundvikligen kommer att innebära störningar för fågelbeståndet. Även värdefulla områden och artförekomster som observerats längs elöverföringsrutterna bör i mån av möjlighet undvikas.

5.1 Konsekvenser för ekologiska förbindelser

Projektområdet och elöverföringsrutten ligger på en central plats i nätverket av ekologiska förbindelser och projektområdets sydöstra del har identifierats som ett hänsynskrävande grönområde i utredningen av grönstruktur som ligger till bakgrundsmaterial till Mellersta Österbottens landskapsplanläggning. Ullava å som rinner genom projektområdet har identifierats som en ekologisk förbindelse, med betydelse för utter och fladdermus. Även vildren och varg använder regelbundet projektområdet och elöverföringsrutten. Kontaktmyndigheten påpekar att även flyttfåglarnas flyttningsrutter är ekologiska förbindelser.

Kontaktmyndigheten sammanfaller med bedömningens slutledning om att genomföring av projektet orsakar stora negativa konsekvenser för de ekologiska förbindelserna, i synnerhet i fråga om samverkan i båda alternativen, eftersom Rautajalka vindkraftsprojekt tillsammans med andra planerade vindkraftsprojekt kommer att splittra de ekologiska förbindelserna i området på ett omfattande sätt. Under normal driftverksamhet av ALT1 orsakas stora negativa konsekvenser för de ekologiska förbindelserna som är motiverade i synnerhet för vildren på grund av artens känslighet.

I beskrivningen identifieras metoder för att lindra negativa konsekvenser under byggtiden för vildrenen (utförande av byggåtgärderna under höst-vinterperioden) och för utter (arbetsmetoder som minimerar konsekvenserna för vattendragen), men genomföring av åtgärderna förblir oklart, vilket betyder att uppkomsten av negativa konsekvenser inte kan uteslutas. I projektet identifieras inte heller åtgärder, som avsevärt skulle kunna lindra konsekvenserna under normal drift, vilka har uppskattats vara stora och negativa för ALT1.

5.2 Konsekvenser för storvilt

I utredningen av storvilt hittades inga storviltsarters föröknings- och rastplatser, områden lämpliga för häckning eller tecken på aktiv fångst. I projektområdet gjordes dock observationer av alla fyra storviltsarterna; järv, lo, björn och varg. Dessutom ligger projektområdet mitt i ett långvarigt vargrevir.

Negativa konsekvenser av byggande, normal verksamhet och avslutning av verksamheten har bedömts ha stor betydelse enbart för varg. Samverkan har återigen bedömts vara betydande mer negativa för alla storviltsarter än konsekvenserna enbart av Rautajalkaprojektet. Samverkan har bedömts vara måttliga för lo, stora för järv och björn samt mycket stora för varg. Kontaktmyndigheten konstaterar att konsekvensbedömningen är i rätt riktning såväl för projektet Rautajalka som för samverkan. Samverkan kan bli stor eller till och med mycket stor för storvilt, eftersom de planerade projekten utgör ett omfattande splittrat område, det skulle bryta av de ekologiska förbindelserna och orsaka konsekvenser för arterna i form av fördrivning.

Lindrande åtgärder har presenterats som rekommendationer, vilket betyder att uppkomsten av betydande negativa konsekvenser inte kan uteslutas. Kontaktmyndigheten sammanfaller med Naturresursinstitutets anmärkning om att exempelvis byggande under olika tid i olika projekt endast är en begränsad metod för att lindra samverkan om arterna inte erbjudas ersättande livsmiljöer. På exempelvis vargreviret planeras flera projekt, vilket betyder att reviret i sin helhet riskerar att försämrats avsevärt i området, och att tidsbestämma byggandet hjälper inte denna utmaning.

5.3 Konsekvenser för arter enligt bilaga IV-a i habitatdirektivet

Utter

För utter observerades tre säkra föröknings- och rastplatser och enligt naturutredningen utöver dessa flera osäkra föröknings- eller rastplatser, vilka i beskrivningen har tolkats som livsmiljö för utter i strid med försiktighetsprincipen utan att motivera saken. För att förebygga betydande negativa konsekvenser bör osäkra föröknings- och rastplatser behandlas som föröknings- och rastplatser om det inte i noggrannare utredningar konstateras att de inte är sådana.

I alternativ ALT1 ligger kraftverken långt från kända föröknings- och rastplatser, men resningsområdena för tre kraftverk ligger som närmast på 20 meters avstånd. I båda alternativen görs också grundförbättringar av vägar i samband med föröknings- och rastplatsen och i samband med föröknings- och rastplatsen på ALT2 byggs en ny väg. Kontaktmyndigheten sammanfaller med bedömningen att konsekvenserna av byggandet av ALT1 är stora negativa. På grund av osäkerheter i klassificeringen av föröknings- och rastplatser, kan enligt kontaktmyndighetens ståndpunkt byggandets konsekvenser vara stora negativa även i alternativ ALT2.

Föröknings- och rastplatserna har uppskattats utsättas för till och med 50 dB buller och dessutom för blinkande ljus och skuggor. I bedömningen konstateras att det inte finns undersökningar om konsekvenser av buller eller blinkande ljus och skuggor för utter, men utter förekommer också i måttligt bullriga miljöer. Konsekvenserna under drift bedöms i beskrivningen vara lite negativa i enlighet med försiktighetsprincipen. Kontaktmyndigheten påminner om att uttern är mycket känslig som art. Eftersom forskningsinformation saknas och med beaktande av försiktighetsprincipen är konsekvensernas betydelse sannolikt större än uppskattat.

I beskrivningen har flera lindringsmetoder identifierats, men att förbinda sig ett att använda lindrande metoder är dock osäkert. I genomföringen av projektet måste det ses till att föröknings- och rastplatserna inte försämras eller förstörs (NaturvårdsL 78 §). Kontaktmyndigheten konstaterar att i den fortsatta planeringen bör de framförda lindringsåtgärderna beaktas. Enligt rekommendationer lindras skadliga konsekvenser dessutom genom att utföra byggåtgärderna i känsliga områden för utter utanför förökningstiden och genom att sörja för att vattenföringen i samband med grundläggningsarbeten är tillräcklig för utterns jakt även under vintern samt genom att beakta olägenheterna av sura sulfatjordar. Om förmildrande åtgärder inte används och det finns risk för att föröknings- och rastplatser försämras, bör undantagslov enligt 83 § i naturvårdslagen sökas för projektet.

5.4 Konsekvenser för växtligheten och naturtyperna

På basis av bilderna i naturutredningens bilaga, projektområdets omfattande storlek och tiden som har använts för kartläggningar är det sannolikt att en del av värdeobjekten inte har observerats. Kartläggningen har inte riktats till alla projektområdets konstruktioner och i deras influensområden. Som en osäkerhetsfaktor i naturutredningen nämndes bristen på kartmaterial, som man uttryckligen försöker minska med fältkarteringar. Kontaktmyndigheten påpekar att randeffekterna kan sträcka sig längre bort än 50 meter enligt bedömningen i beskrivningen och indirekta konsekvenser för vattenhushållningen kan i naturtyper som är beroende av vattenhushållning sträcka sig mycket längre bort.

Projektområdets konstruktioner har huvudsakligen placerats utanför värdefulla naturtyper. I elöverföringsrutterna och i deras influensområde ligger dock flera värdefulla naturtypsobjekt, som enligt kontaktmyndighetens bedömning kan utsättas för betydande negativa konsekvenser (naturutredningens objekt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 19 och 20). Konsekvenserna under byggtiden för värdefulla naturtyper av båda projekialternativen bedöms vara stora negativa i beskrivningen. Kontaktmyndigheten sammanfaller med denna bedömning. Kontaktmyndigheten påpekar att i fråga om elöverföringen är negativ samverkan med projektet Akkalankangas sannolika, eftersom elöverföringsrutten i Rautajalka klyver projektområdet för Akkalankangas.

I beskrivningen nämns flera metoder för att lindra de betydande negativa konsekvenserna av elöverföringsrutten och det har bedömts att om alla framförda lindringsmetoder fullföljs i full skala, blir konsekvenserna högst måttligt negativa. Verkställande av de framförda

lindringsåtgärderna förblir i detta skede otydliga och rekommendationsnivån, varför uppkomsten av betydande negativa konsekvenser inte kan uteslutas.

5.5 Konsekvenser för människornas levnadsförhållanden, trivsel och hälsa

Konsekvenser för människornas levnadsförhållanden, trivsel och hälsa uppstår av flera olika konsekvenstypers samverkan. Konsekvenser uppstår av buller, blinkande ljus och skuggor, landskapskonsekvenser, boendetrivsel, rekreationsmöjligheter och ändringar av möjligheterna samt känslor som förändringen orsakar såsom bekymmer och stress.

Konsekvenser av buller och blinkande ljus och skuggor

Buller under vindkraftverkens drift har modellerats enligt miljöministeriets bilaga 2/2014. De planerade kraftverkens enhetseffekt är 10 MW och totalhöjden högst 300 meter. Bullermodelleringen har gjorts med kraftverk som har en effekt på 6,8 MW och en totalhöjd på 300 meter. Bullermodelleringarna har således gjorts för kraftverkstyper med mindre enhetseffekt än vad som planeras vara de maximala i projektet, vilket för med sig osäkerhet i bedömningen. Kontaktmyndigheten anser att det är viktigt att i tillståndsskedet uppdatera bullermodelleringarna enligt den kraftverkstyp som väljs för projektet. Tillståndsmyndigheten bör kontrollera att den motiverade slutsatsen är aktuell, om bullerspridningen i bygglovsskedet inte överensstämmer med det som framförts i MKB-förfarandet.

I ALT1 överskrids riktvärdet för vindkraftverkens bullernivå under drift vid en byggnad samt på rekreationsleden Veikko Vionojan koulu–Hirvikämpä och i Naturaområdet Vionneva. Med beaktande av objektets känslighet har den negativa konsekvensen bedömts ha stor betydelse. Samverkan med Pihtinevaprosjektet bedöms vara stora negativa i fråga om bullerkonsekvenserna, eftersom bullernivåerna överskrider riktvärdena på gårdarna till tio byggnader. På den södra sidan av projektet uppskattas dessutom att projektet medför betydande samverkan med Kelibers gruvprojekt.

I ALT2 överskrids bullernivån i normalförhållanden inte på gårdarna till de närmaste byggnaderna och således uppskattas att den negativa konsekvensen är måttlig. Med beaktande av samverkan är bullerkonsekvensernas betydelse dock stor, eftersom riktvärdet för bullernivån överskrids på gården till fyra byggnader. Konsekvenserna under byggtiden bedöms vara måttligt negativa i båda projektalternativen.

Såsom tidigare har påpekats i utlåtandena, är bedömningen av konsekvenserna för levnadsförhållandena inte konsekvent i förhållande till bedömningen av bullerkonsekvenserna. Bullret bedöms påverka människornas levnadsförhållanden och boende bara en aning negativt och inte orsaka direkta sanitära olägenheter, eftersom riktvärdena för bullernivåerna inte överskrids i modelleringen. Såsom det har konstaterats överskrider riktvärdet för bullernivån i alternativ ALT1 vid en byggnad och i fråga om samverkan vid tio byggnader. Kontaktmyndigheten sammanfaller med bedömningen av bullerkonsekvensernas stora negativa konsekvenser och konstaterar att konsekvenserna som människornas levnadsförhållanden och boende utsätts för är underskattade.

Kontaktmyndigheten påpekar att bullerkonsekvenserna också kan vara lokalt betydelsefullare ur levnadsförhållanden och trivselns synvinkel, trots att bullervärdena och åtgärdsgränserna inte överskrids. Saken beror på vilket sätt vindkraftsbuller upplevs framförallt i de närmaste bostadsområdena.

Lindrande åtgärder har framförts för bullerkonsekvenserna, men deras verkställande förblir oklart på basis av beskrivningen. I beskrivningen framförs att kraftverkens verksamhet begränsas om den verkliga bullernivån överskrider riktvärdet. För att utreda detta framförs att bullernivån följs upp genom att mäta bullret på gården till de närmaste störningskänsliga objekten. Kontaktmyndigheten påpekar att uppföljning inte kan anses vara en åtgärd för att lindra olägenheterna. I planeringen av kraftverkens placering bör tillräckligt avstånd till de störningskänsliga objekten beaktas för att kraftverkens verksamhet inte ska behöva begränsas i efterskott.

Modelleringen av ljus och skuggor från projektet har gjorts allmänt enligt principerna som är i användning. Beräkningen har gjorts genom att modellera sannolik och teoretisk ljus och skugga. Trädbeståndets skyddade inverkan har inte beaktats.

I Finland finns inga gränsvärden för konsekvenser av ljus och skuggor. I allmänhet jämförs det årliga antalet timmar med de rekommenderade värdena som används i Sverige och Danmark (8 och 10 timmar per år i en sannolik situation) samt gränsvärdet 30 minuter per dag och 30 timmar per år i en teoretisk maximal situation som tillämpas i Tyskland.

Enligt bedömningen orsakar ALT1 och ALT2 i Rautajalkaprojektet inte ensamt 8 timmars överskridningar av de rekommenderade värdena per år. Det rekommenderade värdet per dag i alternativ ALT1 (30 minuter per dag) överskrids dock med 20 minuter vid två byggnader. I alternativ ALT2 överskrids det rekommenderade värdet per dag vid tre byggnader med 3–20 minuter. Konsekvensen av båda alternativens normala verksamhet bedöms således vara stort negativ utan lindrande åtgärder.

I konsekvensbedömningen beaktas utöver Rautajalkaprojektet dessutom vindkraftsprojekten Pihtineva och Akkalankangas och det bedöms att de tillsammans kan orsaka överskridning av det rekommenderade värdet (högst 8 timmar blinkande ljus och skuggor) vid sju byggnader i alternativen ALT1 och vid sex byggnader i ALT2. Konsekvensen av båda alternativens normala verksamhet bedöms således vara stort negativ utan lindrande åtgärder.

I bedömningsbeskrivningen framförs begränsning av driften vid de kraftverk som orsakar blinkande ljus och skuggor som överskrider de rekommenderade värdena för att det rekommenderade värdet per dag ska vara under 30 min och konsekvenserna kan räknas vara måttligt negativa. Kontaktmyndigheten konstaterar att den primära lindringsmetoden för att förebygga konsekvenser av blinkande ljus och skuggor är att planera kraftverkens läge så att de rekommenderade värdena inte överskrids.

Människornas levnadsförhållanden och trivsel

Negativa konsekvenser för levnadsförhållandena och boende under projekialternativens normala verksamhet bedöms i beskrivningen vara stora och negativa i båda projekialternativen på grund av att influensområdet är så känsligt. Idag är miljöstörringen obetydlig i området och trots att det finns ganska få potentiella skadelidande, har projektet väckt oro hos de lokala invånarna. Exempelvis största delen (84 %) av de som svarade på invånarenkäten upplever att projektets totala konsekvenser är negativa. Hos dem som svarade på invånarenkäten har projektet i första hand väckt negativa känslor såsom oro. Kontaktmyndigheten sammanfaller med bedömningen om stora negativa konsekvenser för människornas levnadsförhållanden och trivsel.

Den negativa samverkan av vindkraftsprojekten Rautajalka, Pihtineva och Akkalankangas under normal drift för levnadsförhållandena och boende bedöms vara mycket stora i båda projekialternativen och samverkan uppskattas överskrida den regionala toleransförmågan. Bedömningen grundar sig på områdets känslighet samt på betydande samverkan av landskap, buller och blinkande ljus och skuggor. Kontaktmyndigheten anser att bedömningen är motiverad. I omgivningen runt projektområdet planeras en betydande koncentration av vindkraftverk, som betyder att byområden och bosättning kommer att omges av vindkraftverk i flera olika väderstreck. Konsekvenserna av avspärningen riktas i synnerhet till by-landsbygdsbosättningen i Alikylä i Ullava, Sepänkylä och Jääskä, där det inte finns några vindkraftsprojekt i bruk.

När det gäller rekreationsanvändningen bedömdes endast samverkan under normal verksamhet vara betydande. Stor negativ samverkan bedöms uppstå av vindkraftsprojekten Rautajalka, Pihtineva och Akkalankangas, eftersom konsekvenserna av buller, blinkande ljus och skuggor, landskaps- och markanvändning framgår som regionalt större och flerdubbelt. Kontaktmyndigheten konstaterar att enbart vindkraftsprojektet Rautajalka orsakar också konsekvenser för rekreationsanvändningen, vilka på individnivå kan upplevas vara betydelsefullare än måttligt negativa konsekvenser. På basis av invånarenkäten finns mångsidig rekreationsanvändning och jaktverksamhet i projektområdet och dess omgivning.

I invånarenkäten bedömdes att landskapskonsekvenserna är en av de mest negativa konsekvenserna av projektet och i bedömningsbeskrivningens bedömning av landskapskonsekvenserna bedöms projektets landskapskonsekvenser vara stora och negativa i båda projekialternativen. Framförallt byamiljön längs Ullavantie uppskattades utsättas för betydande landskapskonsekvenser. Förändringar som riktas till landskapet inverkar också på trivseln.

När det gäller trafikkonsekvenser på grund av ökningen av trafiken har projektets samverkan bedömts vara stora och negativa om byggande och nedläggning av vindkraftsprojekten Pihtineva och Akkalankangas som planerats i närheten infaller samtidigt med vindkraftsprojektet Rautajalka. Om projekten verkställs skulle de åtminstone delvis använda samma vägvagnsnitt för transporter under byggtiden. Arbetsplatstrafiken till Kelibers gruva använder också delvis samma skogsbilnät som Rautajalkaprojektet, vilket betyder att trafiken kan fördröjas på grund av specialtransporterna för Rautajalka. Därför bedöms att samverkan på grund av

trafikkonsekvenserna är stora och negativa i bygg- och rivningsskedet, vilket är i rätt riktning.

I beskrivningen bedöms att projektet Rautajalka eventuellt orsakar konsekvenser för områdets kommunikationsförbindelser och således också för människorna. Projektområdet Rautajalka ligger mellan bybosättningen i miljön vid Ullavanjärvi och sändarstationen för mottagningen av antenn-tv i Kronoby, vilket gör att det är möjligt att störningar förekommer i televisionssändningarna i området av de bostäder som ligger öster-sydost om projektområdet, framförallt i områdena Ullava och Ullavanjärvi. Kontaktmyndigheten poängterar att det är viktigt att trygga kommunikationsförbindelserna i den fortsatta planeringen, eftersom antenn-tv-sändningarna också används för att förmedla myndigheternas varningsmeddelanden. Således påverkar eventuell radioskugga vid bostäderna i omgivningen av projektområdet även den allmänna säkerheten.

I bedömningsbeskrivningen konstateras att Rautajalkaprojektets negativa konsekvenser för levnadsförhållandena och boendet kan lindras med åtgärder som lindrar trafik-, landskaps-, buller- och skuggbildningskonsekvenserna. De lindrande åtgärdernas konsekvenser bedöms dock inte vara så stora för levnadsförhållandena och boendet att konsekvensernas betydelseklass skulle ändras för byggande och nedläggning av verksamheten, normal drift och samverkan. Kontaktmyndigheten sammanfaller med detta, men konstaterar att de lindrande åtgärderna ändå är en väsentlig del när det gäller att öka projektets godtagbarhet och för den fortsatta planeringen för att konsekvenserna för människornas levnadsförhållanden, trivsel och hälsa ska kunna minskas.

I bedömningen presenteras att konsekvenserna för människornas levnadsförhållanden lindras med tiden allteftersom lokalinivånarna vänjer sig vid projektet. Detta har setts lindra konsekvenserna så att de blir måttligt negativa. Kontaktmyndigheten konstaterar att antagandet i beskrivningen om att människorna anpassar sig till projektet och konsekvenserna lindras inte kan anses vara en egentlig åtgärd för att lindra olägenheterna på grund av att det är spekulativt.

5.6 Konsekvenser för landskapet och den byggda kulturmiljön

I bedömningen av kulturmiljön och landskapet har centrala värdeobjekt identifierats och även framförts de objekt som utsätts för det största konsekvenserna. I bedömningen har de närmaste riksomfattande värdefulla landskapsområdena (VAMA), betydande byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY), landskapsmässigt betydande landskapsområden och betydande byggda kulturmiljöer av landskapsintresse identifierats sett från projektområdet.

Konsekvenserna för landskapet bedöms vara stora och negativa i båda projekialternativen, trots att landskapskonsekvenserna är en aning lindrigare i projekialternativ ALT2. De största landskapskonsekvenserna riktas i synnerhet till byamiljöerna längs Ullavavägen och de södra myrmarksområdenas miljöer. Projektets influensområde sträcker sig till flera områden i de landskapsmässigt värdefulla landskapshelheterna i kulturlandskapet i Mellersta Österbotten och Österbotten samt till den riksomfattande värdefulla Lestijoki

ådal och Vetelinjoki ådals landskapshelhets områden, vilka ökar landskapskonsekvensernas betydelse. Även konsekvenserna av elöverföringsrutten bedöms vara stora negativa. Landskapsmässig samverkan med vindkraftsprojekten Rautajalka, Akkalankangas och Pihtineva bedöms vara mycket stor negativ. Kontaktmyndigheten sammanfaller med slutledningarna i bedömningen. Projektet orsakar särskilt tillsammans med andra vindkraftsprojekt som helhet långvariga och betydande landskapskonsekvenser i närområdets landskap. Särskilt byarna Alikylä och Ullava som ligger på den norra sidan av projektet Rautajalka utsätts för stor samverkan, eftersom de planerade vindkraftsprojekten omger områdena från flera olika väderstreck.

I projektområdet eller elöverföringsrutten ligger inga betydande byggda kulturmiljöer av riks- eller landskapsintresse (RKY/MRKY). I bedömningen har kyrkan i Ullava och Vanha-Vion talo samt det betydande landskapsområdet av riksintresse i Alikylä identifierats som de närmaste betydande byggda kulturmiljöerna av riksintresse och landskapets värdeobjekt. Konsekvenserna för dessa närmaste värdefulla byggda kulturmiljöobjekt har i båda projekialternativen bedömts vara stora negativa, även med beaktande av samverkan med andra vindkraftsprojekt. För dessa objekt har negativa konsekvenser bedömts uppstå huvudsakligen via landskapskonsekvenserna. Elöverföringsrutten bedöms inte ha konsekvenser den byggda kulturmiljön.

I bedömningsbeskrivningen framförs att konsekvenserna kan lindras genom att ta bort kraftverk som står nära bebyggelse och värdeobjekt, genom att sänka kraftverkens höjd och genom att omplacera kraftverken. För användningen av förmildrande åtgärder finns inga förbindelser och inga bedömningar om huruvida konsekvenserna kan lindras så att de inte skulle vara betydande har framförts.

I fråga om det arkeologiska kulturarvet riktas projektets konsekvenser på projektområdet till närheten av vägen om ska grundförbättras till enskilda fasta fornminnen och i elöverföringsrutten till ett fast fornminne och ett annat kulturarvsobjekt. Konsekvenserna av byggandet bedöms vara stora negativa, eftersom objektens nuvarande tillstånd kan försämrats eller förstöras som en följd av byggandet. Den projektansvarige framför att konsekvenserna för objekten kan undvikas genom att flytta byggandet tillräckligt långt från värdefulla objekt. Med beaktande av de lindrande åtgärderna uppskattas byggandet inte orsaka konsekvenser för de arkeologiska objekten. Kontaktmyndigheten sammanfaller med bedömningen och konstaterar att de identifierade värdeobjekten bör beaktas i den fortsatta planeringen för att betydande konsekvenser inte ska uppstå.

5.7 Konsekvenser för samhällsstruktur och markanvändning

Såsom i bedömningen framförs är projektområdet för tillfället inte anvisat med beteckningen för ett vindkraftsområde (tv) i de gällande landskapsplanerna och är således i konflikt med målen i de gällande landskapsplanerna. Kontaktmyndigheten konstaterar att verkställande av projektet förutsätter en anvisad tv-beteckning i landskapsplanen. Då bedömningen gjordes hade etapplandskapsplan 6 ännu inte nått utkastskedet och således har projektets konsekvenser inte bedömts i bedömningsbeskrivningen i förhållande till planen som är under planering. Utkastet till etapplandskapsplan har varit framlagd till

påseende 15.5–15.6.2026 och i planutkastet har ungefär vid projektområdet anvisats en tv-beteckning för ett vindkraftsområde (nr 15, Rautajalka).

För projektområdet Rautajalka är också en delgeneralplan för vindkraft aktuell, vilken är i utkastskedet. På generalplansnivå riktas de väsentligaste konsekvenserna till delgeneralplansområdet för Syväjärvi bergsbrytningsområde, eftersom delgeneralplanen för Rautajalka vindkraftsområde som görs upp ersätter den gällande generalplanen för bergsbrytningsområdena. Kontaktmyndigheten sammanfaller med den projektansvariges bedömning om att överlappande delgeneralplaner förutsätter att planerna sammanjämkas. Den projektansvarige har uppskattat att om delgeneralplanen för projektet får laga kraft, är konsekvenserna av båda projektalternativen för områdets planläggning måttligt negativa. Kontaktmyndigheten konstaterar att bedömningen är i rätt riktning, men påpekar att eftersom delgeneralplanen saknas och verksamheten är i konflikt med de befintliga landskapsplanerna kan konsekvenserna anses vara betydande.

När det gäller samverkan har den projektansvarige bedömt att projektet har måttligt negativ samverkan med områdets markanvändning, samhällsstruktur och planläggning tillsammans med de aktuella vindkraftsprojekten för Pihtineva och Akkalankangas, eftersom det finns ett behov av att sammanjämka delgeneralplanerna på grund av dessa projekt. Kontaktmyndigheten sammanfaller med denna bedömning och framhäver behovet av samordning i området, där det planeras flera överlappande vindkraftsprojekt samt Kelibers gruvprojekt.

5.8 Konsekvenser för ytvatten

Kontaktmyndigheten sammanfaller inte med bedömningen i beskrivningen, enligt vilken ytvattnets känslighet i området skulle vara obetydlig. I beskrivningen sägs att vattenförekomsten Ullavanjoki å har god ekologisk status, men att status är hotad på grund av uppenbart förhöjda närsaltshalter. Enligt den preliminära klassificeringen för 4 vattenvårdsperioden som är i utkastskedet har status i Ullavanjoki å försämrats till måttligt och närsaltshalterna har stigit jämfört med föregående period. Detta visar att åtgärderna har varit otillräckliga och framhäver vattenskyddets betydelse i åns avrinningsområde. I Ullavanjoki å förekommer öring, vilket ökar åns känslighet. Projektområdets små strömmande vatten är oklassificerade, men de har också direkt förbindelse med Ullavanjoki å som ligger nedanför. I planeringen av projektet bör man beakta att verkställande av projektet inte ens indirekt riskerar att uppnå vattenvårdens mål.

Småvattenförekomsterna som tar emot projektets konsekvenser är särskilt belastade som en följd av skogs- och jordbruket samt delvis också på grund av annat tryck som försämrar vattenstatus. Redan i nuvarande läge är samverkan för ytvatten på grund av markanvändningen i avrinningsområdet betydande, vilket avspeglas som försämrad ekologisk status i Ullavanjoki å. Vindkraftens vattendragskonsekvenser är av diffusbelastningstyp och liknande dem inom skogsbruket. Flera ytvatten i influensområdet har bedömts som känsliga för skogsbrukets konsekvenser.

I beskrivningen bedöms att projektets konsekvenser för ytvattnen som helhet är obetydliga och att projektet inte påverkar att status i Ullavanjoki å skulle hållas gott.. Det har bedömts att framförallt konsekvenserna av den tilltagande humus- och partikelbelastningen från byggandet skulle bli lokal på en del av byggplatserna och på en del igen inverkar det enbart kortvarigt på vattenkvaliteten i småvattnen som rinner genom projektområdet och i Ullavanjoki å.

Kontaktmyndigheten bedömer att konsekvenserna för ytvattnen är större än vad som har bedömts. Såsom det har konstaterats så har ytvattnens känslighet undervärdats i beskrivningen. Byggande av kraftverk och vägar förläggs också delvis till torvmarker, vilket betyder att ytvattnen utsätts för partikel-, närsalts- och humusbelastning som en följd av dränerings- och jordschaktningsarbeten. Kontaktmyndigheten anser att varaktigheteten och omfattningen av fundament och ytvattenkonsekvenser på grund av dikningar som görs i dessa torvmarker har bedömts vara för obetydliga i beskrivningen. Bedömningen av konsekvenserna för ytvattnen har dessutom gjorts med antagandet att de förmildrande åtgärderna av vattendragskonsekvenserna, som hör samman med god praxis och arbetsmetoder inom markanvändningen, tas i bruk. Kontaktmyndigheten påpekar att bedömningen borde ha gjorts även utan lindrande åtgärder för att få reda på de förmildrande åtgärdernas effekt.

Samverkan med omgivande projekt har bedömts i rätt riktning som stora negativa. Bedömningen grundar sig på att elöverföringsrutten i projektet Rautajalka löper i samma område som rutten för Akkalankangas och samverkan för ytvattnet Pieni Kuikkalampi, som är skyddad med stöd av vattenlagen, kan bli betydande utan förmildrande åtgärder som bör granskas i den fortsatta planeringen.

Kontaktmyndigheten påpekar att särskilt när det byggs i torvmarker bör vattenskyddet beaktas och vattenskyddskonstruktioner planeras i den fortsatta planeringen. Enligt vattenlagen bör en dikningsanmälan till Tillstånds- och tillsynsverket göras för annan än obetydlig dikning. I den fortsatta planeringen bör även beaktas att när det byggs nära fårors ska erosionsrisken beaktas och undvikas genom att placera konstruktionerna tillräckligt långt från fårorna. Vid överskridning av vattendrag är det nödvändigt att säkerställa att växtligheten skyddar de strömmande vattnen.

I beskrivningen beaktas inte eventuella konsekvenser av svartskiffer som förekommer i området enligt ytvattenbedömningen och inte heller några förmildrande åtgärder har framförts. Konsekvenserna har enbart bedömts för grundvattnen. Kontaktmyndigheten påminner om att svartskiffer kan orsaka liknande olägenheter för ytvattnen som sura sulfatjordar och konsekvenserna kan vara betydande. Hanteringen av förurning bör vara förebyggande. Om det finns behov av att göra grävningar eller sänka grundvattenytan i närheten av svartskifferförekomsten eller där det sannolikt finns sura sulfatmarker, bör en noggrannare kartering göras av förekomstens djup och omfattning i syfte att minimera konsekvenserna för ytvattnen.

5.9 Övriga miljökonsekvenser

Kontaktmyndigheten sammanställer nedan andra, till betydelsen mindre konsekvenser och konstaterar eventuella osäkerheter som ansluter sig till material och utredningar som ligger till botten för bedömningarna eller aspekter som bör beaktas i den fortsatta planeringen. Observationerna är väsentliga för den fortsatta behandlingen av projektet, varför kontaktmyndigheten anser det vara nödvändigt att framföra dem som en del av den motiverade slutsatsen.

Grundvattnen

I projektområdet finns inga klassificerade grundvattenområden, men den planerade elöverföringsrutten överskrider grundvattenområdet Tiaisenkangas av klass 2. Tiaisenkangas (1088503) har klassificerats som ett kemiskt riskområde under vattenvårdens 4 planeringsperiod på grund av närsaltshalterna som överskrider miljökvalitetsnormen. Røjningen av trädbeståndet som krävs för ledningskorridoren kan jämföras med kalhuggning, vilket inte rekommenderas i grundvattenområden. Kalhuggningar höjer enligt undersökningar näringshalterna i grundvattnet.

Kontaktmyndigheten påminner att för att förebygga olägenheter som riktas till grundvattnen bör elöverföringsledningarna i första hand planeras utan att gå genom grundvattenområdet. Om det inte finns några alternativa rutter, kan konsekvenserna för grundvattnen minskas även genom att placera kraftledningsstolparna i området utanför grundvattenområdets vattenbildningsområde, där det redan finns markanvändning, exempelvis en vägsträckning. När kraftledningsstolparna placeras bör riskerna för att eventuellt artesiskt grundvatten faller ut.

Konsekvenser för arter i bilaga IV till habitatdirektivet

När det gäller arter enligt bilaga IV-a till habitatdirektivet innefattar bedömningen osäkerheter, eftersom arterna, förutom flygekorre, inte har karterats i elöverföringsrutterna. Kontaktmyndigheten konstaterar att betydande negativa konsekvenser för direktivarterna bör uteslutas även för elöverföringsrutten i den fortsatta planeringen.

När det gäller åkergröda påpekar kontaktmyndigheten att artens föröknings- och rastplatser inte har kartlagts i elöverföringsrutten. Dessutom med hänsyn till områdets storlek och de framförda karteringspunkterna innefattar även kartläggningen av projektområdet osäkerheter när det gäller åkergrödan. I tidigare utredningar har åkergrödan observerats i dammarna som finns i projektområdets sydöstra del. I utredningen identifierades både säkra och osäkra föröknings- och rastplatser i projektområdet. Osäkra föröknings- och rastplatserns läge presenteras inte på kartan så att det skulle vara möjligt att bedöma om konstruktionerna i projektområdet riskerar dem. Om inte observationsplatsens kvalitet är säker, bör dessa platser enligt försiktighetsprincipen hanteras som föröknings- och rastplatser och ses till att genomföringen av projektet inte förstör eller försämrar dem (Naturvårdsl 78 §).

På basis av utredning är den enda kraftverksplatsen som utgör en risk för åkergrödan kraftverk 13 i alternativ ALT2, där konsekvensen under byggande och rivning av platsen kan vara till och med betydande, eftersom diken längs vägen som ska byggas rinner mot föröknings- och rastplatsen. Förutom den nya vägen ligger även kraftverkets fundament ganska nära. I övrigt finns ingen risk för betydande negativa konsekvenser på basis av karteringen. Karteringen är dock bristfällig, vilket betyder att bedömningen innefattar osäkerheter och konsekvenserna kan vara större än uppskattat.

6 Planer och tillstånd som förutsätts för projektet samt beaktande av bedömningen i tillståndsförfarandet och tillståndet

6.1 Planer och tillstånd som förutsätts för projektet

I bedömningsbeskrivningen har på ett övergripande sätt samlats och presenterats tillstånden och anmälningsbehoven som förutsätts för vindkrafts- och kraftledningsprojekt.

Kontaktmyndigheten påminner enligt Försvarsmaktens utlåtande om att projektet bör få ett positivt utlåtande om godkännande som grundar sig på aktuella projektuppgifter (vindkraftverkens antal, den totala maximalhöjden, koordinater) av Huvudstaben innan planen godkänns som gör utbyggnad av vindkraften möjlig.

6.2 Beaktande av bedömningen i tillståndsförfarandet och tillståndet

Till ansökan om tillstånd för projektet bifogas bedömningsbeskrivningen och kontaktmyndighetens motiverade slutsats. Tillståndsmyndigheten ska säkerställa att den motiverade slutsatsen är aktuell när tillståndsärendet avgörs. Den projektansvarige kan vid behov, innan tillståndsärendet blir anhängigt, begära att kontaktmyndigheten framför sin syn på om den motiverade slutsatsen fortfarande är aktuell. Man kan bli tvungen att granska behovet av uppdatering till exempel om projektet har ändrats eller om det har förflutit lång tid sedan bedömningen gjordes.

Tillståndsmyndigheten får inte bevilja tillstånd för genomförandet av projektet eller fatta något annat jämförbart beslut innan den har tillgång till konsekvensbeskrivningen och den motiverade slutsatsen. Den motiverade slutsatsen ska ingå i tillståndsbeslutet, och resultaten av hörandena om konsekvensbeskrivningen ska beaktas på behörigt sätt i beslutet. Av beslutet ska det framgå hur konsekvensbeskrivningen och den motiverade slutsatsen har beaktats. I tillståndslagstiftningen finns dessutom mer detaljerade bestämmelser om beaktande av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

7 Den motiverade slutsatsen och information om den

Kontaktmyndigheten skickar den motiverade slutsatsen samt kopior av de utlåtanden och åsikter som inkommit om konsekvensbeskrivningen till den projektansvarige.

Den motiverade slutsatsen delges de myndigheter som behandlar projektet, kommunerna inom influensområdet, Österbottens förbund och Mellersta Österbottens förbund och andra berörda myndigheter.

Den motiverade slutsatsen delges genom offentlig kungörelse i enlighet med 23 § i MKB-lagen. Ytterligare finns den motiverade slutsatsen och inlämnade utlåtanden till påseende i webbtjänsten miljo.fi på adress: www.miljo.fi/rautajalka-vindkraft-MKB.

8 Prestationsavgift, fastställande av den och möjlighet till rättelse av avgiften

Prestationsavgiften är 13 400 euro.

Avgiften som uppbärs för kontaktmyndighetens motiverade slutsats har fastställts i enlighet med arbetsmängden som projektet har krävt (14–23 dagsverken). Avgiften fastställs på basis av förordningen om Tillstånds- och tillsynsverkets avgifter.

Enligt bilagan till statsrådets förordning (1177/2025) om Tillstånds- och tillsynsverkets avgiftsbelagda prestationer år 2026 är ett utlåtande om en Naturabedömning som avses i 35 § i naturvårdslagen en avgiftsbelagd offentligrättslig prestation, för vilken Tillstånds- och tillsynsverket uppbär en avgift som grundar sig på tidsåtgången (83 euro/timme). I samband med bedömningsförfarandet har två Naturabedömningar gjorts, för vilka följande arbetsmängder har använts för beredningen av utlåtanden; Vionneva 29 timmar och Lähdeneva 20 timmar. Prestationsavgiften för två utlåtanden om Naturabedömningar är sammanlagt 4067 euro.

En betalningsskyldig som anser att ett fel har begåtts vid fastställande av avgiften för den motiverade slutsatsen eller Naturautlåtet kan begära omprövning hos Tillstånds- och tillsynsverket inom sex månader från dagen då denna motiverade slutsats gavs.

9 Tillämpade bestämmelser

- Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) 19 och 23 §
- Statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (277/2017) 4 §
- Lagen om grunder för avgifter till staten (150/1992) 8 §
- Statsrådets förordning (1177/2025) om Tillstånds- och tillsynsverkets avgiftsbelagda prestationer år 2026, 1 §

I beredningen av den motiverade slutsatsen har följande sakkunniga vid Tillstånds- och tillsynsverket deltagit: Viljam Jokinen (områdesanvändningsenheten), Miina Jahkonen (naturskyddsenheten), Pia Vesisenaho (vattenmiljöenheten) och Krister Dalhem (vatten- och havsvårdsenheten).

Detta dokument har godkänts i ämbetsverkets elektroniska ärendehanteringssystem. Ärendet har föredragits av överinspektör Jenni Nieminen och avgjorts av gruppchef Elina Venetjoki.

Bilagor

Bilaga 1: Tillstånds- och tillsynsverkets utlåtande om Naturabedömningen för Vionneva (FI1000019)

Bilaga 2: Tillstånds- och tillsynsverkets utlåtande om Naturabedömningen för Vionneva (FI1000019), sekretessbelagd (endast för den projektansvarige)

Bilaga 3: Tillstånds- och tillsynsverkets utlåtande om Naturabedömningen för Lähdeneva (FI1000036)

Bilaga 4: Forststyrelsens utlåtande om Rautajalka vindkraftsprojekts konsekvenser för Naturaområdena Vionneva och Lähdeneva

Bilaga 5: Forststyrelsens utlåtande om Rautajalka vindkraftsprojekts konsekvenser för Naturaområdena Vionneva och Lähdeneva, bilaga 1, sekretessbelagd (endast för den projektansvarige)

Bilaga 6: Anvisning om yrkande på rättelse av avgift (endast till den projektansvarige)

Sändlista

Prokon Wind Energy Finland Oy

För kännedom

De som lämnat utlåtande (elektroniskt)

Lupa- ja valvontavirasto

Postadress: PL 20, 13035 LVV

Telefonväxel: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi